

brasde de pământu, numitu ezitură, atunci ei facu unu ézu séu **helesteu**. Apa pâriiloru, a riuriloru, ba chiar și a unoru fluvii, este dulce; dar' apa măriloru și a unoru lacuri, e sărată și amară. Pe fluvii și pe unele riuri mari, se âmblă cu vapóre și corăbii. Pe mări, se călătorește cu năvile și vapórele cele mari, care suntu încărcate cu mulți ómeni și cu totu soiulu de mărfuri.

În lacuri și ézuri, trăescu raci, scoice și multe feluri de pesci, precum: crapi, știuce, carasi, pișcari etc. Dar' și în riuri, fluvii și mări, âncă trăescu mulți pesci, precum; moruni, somni, mrene, păstrăvi, cigă, scrumbii etc. Pe lângă lacuri și ézuri se ținuu multe paseri, cari se nutrescu cu pesci și brósce, precum: gâscele și rățele silbatice; lișițele, becații, cocostârcii, erodiulu¹⁾ pelicanii și lebeda,—o pasere albă ca zapada și fôrte curată.—O apă stătătore, turbure și puturósă, se numesce **bahnă**. Câte-o-dată, dămu peste nisce bahne așa de glodóse și cucegăite, în câtu cine-va vrându să trecă pe-acolo, de multe ori se cufundă și piere. Aceste locuri, se numescu **mlaștini**. Din mlaștini essu nisce aburi, care adese-ori se aprindu nóptea și înșelă pe ómenii proști de alérgă, dicându că-su comori; însă acele focuri, cu câtu vremu să ne apropiem de dênsele, cu atátu ele se depărtéză; și omulu, de nu se întórce, se póte înnea în mlaștină —Pe lângă lacuri, ézuri, bălți și chiar pe locurile mlaștinóse, cresce stufu și papură. Spuneți la ce se întrebuintéză stufulu și la ce papura?—

18. Sufferințele Romaniloru din Dacia.

Dupé mórtea lui Traian, alți împérați cari au urmatu, nu numai că n'au apératu de dușmani pe romanii din Dacia, dar' âncă li-au făcutu și unu mare réu. **Adrian**, alu doile împératu dupé Traian, a stricatu podulu făcutu de acesta, care ținea Dacia legată de împéráția cea mare a străbuniloru nostri. Ér' dupé 153 ani de la mórtea lui Traian, se făcu împératu **Aurelian**. Acesta voi ântéiu se refacă podulu stricatu de **Adrian** și se întărăscă Dacia cu oștiri și cetăți puternice; dar' vënduu desele năvăliri ce se făceau asupra strămoșiloru nostri, de cătră **Avari**, **Sciți**, **Huni** și alții, ordonă oștiriloru și tutuloru locuitoriloru din Dacia, a părăssi acestu pământu, datu loru de marele Traian, și a trece **Dunărea**, ca să fie mai aproape de scaunulu împéráției. Atunci oștirile și o mică parte din locuitori, trecură **Dunărea** și se aședară în **Messia**, unde locuescu și astă-đi; ér' cea mai mare parte de locuitori, fiindu legați de mánosulu pământu alu Daciei, prin numeroșe turme de oi și ciređi de vite, voiră mai bine a se luptă péné la mórte cu dușmanii, de cât a se depártă de vetrele loru și óssele părintesci, ângropate în pământulu, pe care acum se deprinsesse a-lu iubi ca și viéta loru. Din această mare rămășiță de romani, ni tragemu noi românii de astă-đi. Romanii remași în Dacia lui Traian, fără cărmuitori și soldați de apérare, își alesséră dintre dênșii cărmuire și soldați. Mai pe urmă cu 53 ani de la mórtea lui Aurelian, s'a încercatu și împératulu **Constantin** celu Mare, ca să apere și să iee Dacia, ér' sub stăpînirea împéráției Romaniloru; dar' murindu, au remasu neîmplinite planurile lui. De la împératulu **Constantin**, timpu de 900 ani, stébunii noștrii suf-

¹⁾ O pasere gânditoare.